

INFLUENȚA TELEVIZIUNII ASUPRA DEZVOLTĂRII ATENȚIEI VOLUNTARE LA PREADOLESCENȚI

Andrei DIDENCO, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

The research is devoted to the study of manifestation of attention at pre-adolescents age on TV watching. Constant TV watching afflicts attention in preadolescents years, therefore, children put a considerable effort to concentrate. Television alter us into passive people, easy to influence, perpetually waiting for external stimulations and solutions. Other damages include low logical thinking, boredom, hyperactivity, stimuli dependence and turbulent perceptions.

Termenii de televiziune și vizionare sunt cunoscuți tuturor și s-au transformat într-o activitate de frunte. În realitate, vizionarea înseamnă un fapt social și toți membrii societății sunt de acord să o urmeze. De-a lungul timpului nu s-a cunoscut o altă activitate ce a luat mai mult timp omului precum vizionarea. Am putea sublinia că nu mai este vorba de vigoarea acestei tematici, ba chiar mai mult, deja se muncește asiduu asupra „dezlipirii” norodului de ecranul televizorului, inclusiv al calculatorului.

„Conform cercetătorilor J.Cherezova, D.Saliuk, adolescentul de azi petrece lângă TV în medie aproximativ 3-5 ore pe zi (Pentru

comparație: adolescentul polonez se uită la televizor 2-4 ore pe zi. În SUA, copiii consacră mai mult timp televiziunii decât studiilor. În Suedia, elevii timp de zece ani de studiere petrec 18 000 de ore uitându-se la TV). Televiziunea spune sau prezintă copiilor mai multe „mesaje” decât părinții, prietenii sau profesorii, și, deseori, copiii se bazează pe aceste rapoarte nu mai puțin, chiar și mai mult, decât pe familie și prietenii. Televiziunea modernă, pentru a atrage atenția publicului și a obține profituri mari din publicitate, tinde să difuzeze scene violente sau erotice, evocând cele mai josnice instincte ale omului” [1].

Obiectul cercetării îl constituie influența televiziunii asupra concentrării atenției voluntare.

Scopul cercetării este identificarea influenței televizuale asupra concentrării atenției voluntare la preadolescenți.

Ipoteza generală: televiziunea influențează negativ asupra concentrării atenției.

Funcționarea atenției voluntare. Prin intermediul atenției are loc încărcarea energetică a tonusului nervos necesar pentru desfășurarea celorlalte procese psihice. Atenția este un fenomen al activității psihice selective, de concentrare optimă a conștiinței asupra unui lucru excluzându-le pe celelalte [3, p.75]. În cazul atenției voluntare este vorba despre un proces psihic în care concentrarea atenției este dirijată din interior, cu participarea actului volitiv, respectiv atenția voluntară ar depinde până la urmă de actul volitiv care ar reprezenta acea încărcare energetică ca un „motor” de menținere a concentrării asupra altor activități.

Televizorul și atenția voluntară. În cazul vizionării se presupune a fi o activitate cu participare minimă a atenției voluntare. De exemplu, într-un experiment empiric autorul ajunge să afirme că copii în „timp ce se uitau la televizor, nu reacționau, nu se orientau, nu se concentrau, erau visători” [2, p.20]. După perioade lungi de cercetări s-au descoperit efectele televiziunii ca mediu decât ca tematică relevantă, cercetătorul Krugman afirmă că „această stare predominant alfa este caracteristică modului în care omul reacționează la televiziune, este foarte diferit de răspunsul la materiale tipărite, răspunsul electric al creierului este în mod evident dependent de mediu, și nu de conținut” [2, p.19]. Asta înseamnă că televizorul este un mediu

diferit de realitatea ce activează o stare predominant alfa, ce nu presupune implicarea volitivă.

Deoarece TV favorizează o stare pasivă, telespectatorul, după o perioadă de vizionare frecventă ajunge să fie într-o inerție de durată ce îi va stopa din voință, făcându-l mai pasiv și neimplicat, respectiv nu va mai avea interes, sau nu va dispune de resurse pentru a demonstra o inițiativă, creativitate, implicare. „Vizionarea TV solicită îndeosebi atenția involuntară, făcându-l pe telespectator să fie dependent de stimulii exteriori, asemenea copiilor ce nu dispun de un control intern, rațional al atenției. Atenția voluntară, în schimb, este puternic inhibată pe parcursul acestei experiențe de tip hipnotic” [2, p.131].

Studiul experimental al influenței televiziunii asupra atenției voluntare. În scopul studierii atenției voluntare, s-a apelat la un grup voluntar cu vârsta cuprinsă între 11-12 ani, dintre care 25 de fete și 25 de băieți.

Pentru a depista nivelul concentrării atenției la preadolescenți, am folosit Matricele Schulte, ce măsoară anume stabilitatea atenției și nivelul de concentrare. Astfel că testul Matricele Schulte a fost completat în două etape: o etapă presupune vizionarea unui film (25 de minute), după care s-a realizat testul de atenție; o altă etapă subînțelege completarea testului de atenție după completarea unui alt test de inteligență (testul TIP, Rjanschi).

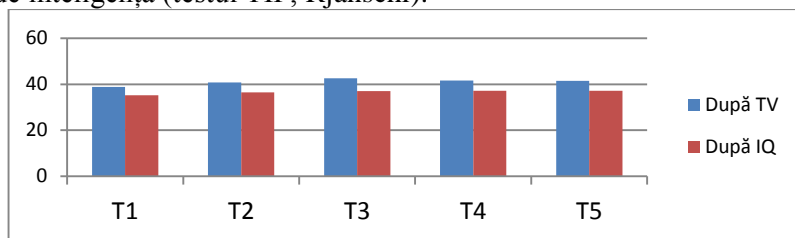

Fig.1. Rezultatele S.E. la testul de atenție după vizionarea unui film și după completarea testului de inteligență

În etapa de comparare a rezultatelor, după vizionarea unui film cu rezultatele de după completarea testului de inteligență, s-au obținut diferențe relevante la toate etapele (formula t-Student). În Fig. 1 este reprezentat timpul de completare a testului de atenție (testul presupune cinci etape, cronometrate aparte: T1-T5), în care se observă dife-

rența de timp după vizionarea TV și completarea testului IQ. Așadar, în toate cazurile, după vizionare, timpul de completare a testului de atenție este mai mare, respectiv, după ce au privit un film preadolescenței manifestă o atenție mai lentă, ce necesită un timp mai mare de concentrare.

În acest caz se poate afirma ipoteza că o activitate empirică, cum ar fi completarea unui test de inteligență, este prielnică dezvoltării cognitive.

O altă observație relevantă este timpul de la ultima etapă (T5 în Fig. 1), care este mai scurt decât în celelalte, ceea ce înseamnă că atenția își revine completând testul de atenție, dar totuși nu atinge nivelul atenției de după o activitate intelectuală în prealabil.

Pe de altă parte, în cercetare s-a urmărit și un alt indiciu, numărul de ore petrecut în fața televizorului, astfel că s-a depistat o corelație între numărul de ore în fața televizorului pe săptămână și nivelul de atenție ($r = 0.285$). Această corelație a fost măsurată cu ajutorul coeficientului de corelație Bravais-Pearson, astfel că s-a asamblat concluzia precum că cu cât mai multe sunt orele petrecute în fața televizorului, cu atât este un risc mai mare ca manifestarea atenției să fie mai labilă. În acest caz este vorba despre un efect de lungă durată (dacă în primul caz este vorba despre efectul de scurtă durată, imediat după vizionare). Respectiv, după o vizionare frecventă este posibil ca nivelul atenției să scadă semnificativ.

Concluzie. Atenția voluntară la preadolescenți suferă modificări după activitatea de vizionare, modificarea este în defavoarea dezvoltării, respectiv orice preadolescent ce vizionează televizorul trebuie să fie conștient că poate să manifeste o atenție mai slabă decât o are în realitate. Diferența dintre nivelul de atenție de după o activitate intelectuală, pe de o parte, și de după vizionare, pe de altă parte, este semnificativă la toate etapele.

Dacă se apelează la ecran aproape în fiecare zi, este foarte probabil să se structureze un efect de lungă durată, asta înseamnă că după o perioadă de privire regulată atenția va atinge un randament mai slab (lent) decât la persoanele ce nu au apelat la această activitate. Chiar dacă s-a observat o revenire a nivelului de atenție spre final, totuși acest nivel nu este în ritmul atenției de după activitatea intelectuală. Pe lângă aceste relatări se subînțelege influența însăși a tes-

tului de atenție, acesta fiind o activitate intelectuală ce activează structurile cognitive, demonstrează că activitatea respectivă este în favoarea dezvoltării. Totodată, completarea unui test IQ este de activitate prielnică dezvoltării cognitive, cu toate că nivelul de inteligență nu ar influența direct atenția voluntară.

Referințe:

1. CIUPRII, L. *TV, care ne ucide*. Disponibil:
http://www.ecology.md/md/section.php?section=news&id=4076#.VC7no_1_vSI
2. GHEORGHE, V. *Efectele televiziunii asupra minții umane*. București: Evanghelismos, 2005.
3. SAVCA, L. *Psihologie*. Chișinău: Lumina, 2005.

*Recomandat
Jana RACU, dr., conf. univ.*